

18. Yüzyıl Osmanlı Kıbrıs'ında İş Ortaklığı: “Dostumuzun İşleri Görülsün”

Gökhan Toka

Bu çalışmanın amacı, 18. yüzyıl Osmanlı Kıbrıs'ında Venedikli bir tüccar olan Karlo Mantovani ile adanın muhassıllık görevinde bulunan Abdülbaki Ağa arasında ticari bir mübadele aracı olarak kullanılan poliçelerin işleyişini anlatmaktır. Poliçe, en genel tanımıyla üçlü bir anlaşmadır ve herhangi bir borçlunun alacaklısına hitaben yazdığı ödeme emridir. Poliçeler denizaşırı ve bölgeler arası para transferini kolaylaştıran etkili bir finansal enstrümandır.

İlgili literatür, 18. Yüzyılın ikinci yarısında Osmanlılar ile Avrupalılar arasında gerçekleşen ticaretin çoğunlukla poliçeler aracılığıyla yapıldığına dikkat çekmektedir. Bununla birlikte yabancı tüccarlar ve imparatorluğun merkezden uzak bölgelerindeki yöneticileri arasında da yoğun bir şekilde poliçe değişimi yapılmaktadır. Bu değişimin genellikle İzmir, Halep, İstanbul ve Kıbrıs gibi dönem ticareti için kritik limanlarda gerçekleştiği vurgulanır.

Söz konusu poliçelere dair önemli veriler, Venedik'in Kıbrıs konsolosluğundaki Rumca, İtalyanca ve Osmanlı Türkçesi ile kaydedilmiş mektuplaşmalardır. Bildiride Venedik konsolosluğu ile adanın muhassılı olan Abdülbaki Ağa'nın 1777-1783 yılları arasındaki seçme yazışmalarından yola çıkılarak, tüccar Karlo'nun poliçe değişiminde nasıl bir rol üstlendiği gösterilecektir. Yazışmalardan elde edilen veriler ile poliçe kullanımını konu edinen mevcut literatür mukayese edilecek ve Kıbrıs'taki tüccar Karlo ile muhassıl Abdülbaki'nin gerçekleştirdiği poliçe değişiminin daha öncekilerle olan farklılıkları ve benzerlikleri analiz edilecektir.